

Яковенко Р.В.

кандидат економічних наук, доцент

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна,

Соловйова В. Ю.

студентка

Центральноукраїнський національний технічний університет

м. Кропивницький, Україна

ДО ПИТАННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОДОВОЛЬЧОЮ БЕЗПЕКОЮ РЕГІОНУ

Жорстка реальність сьогодення поставила український народ перед однією з найсуттєвіших проблем: зниження реального рівня життя населення та перетворення продуктів харчування на єдиний можливий напрямок реального витрачання коштів, що залишаються у розпорядженні після сплати комунальних тарифів.

У той же час, ми постійно спостерігаємо підвищення цін на товари повсякденного вжитку, всупереч світовим тенденціям та коливанням валютного курсу. Доволі складним питанням є визначення причини такої проблеми. Однією з них може бути централізоване, на основі таємного зговору, підвищення цін на продовольчі товари з метою підвищення ціни на землю після дозволу на її продаж. Іншою може бути створення штучної проблеми для її героїчного розв'язання напередодні президентських виборів або використання її в якості козира в політичних іграх певними політичними силами.

Окремим аспектом, який продемонстрував повну неготовність економічної системи адаптуватись до змін (якщо все ж таки причиною її виникнення не є спрямована акція) стало невміння регіональної влади прогнозувати та попереджувати можливі продовольчі кризи. Всі показники економічного та соціального розвитку окремо взятого регіону виглядають для пересічного українця аморфною примарою в порівнянні з підвищенням витрат на харчування. Рівень доходів населення характеризується структурою його споживання: чим більшу частку особистих коштів сім'я використовує на харчові продукти, тим нижчим є рівень її реальних доходів. Це призводить до

скорочення витрат на одяг, благоустрій особистої оселі, культурний розвиток тощо. Якщо ситуація не зміниться найближчим часом, у відповідності до законів ринкової економіки, всі інші галузі економіки крім харчової та ЖКГ будуть знищені через відсутність коштів.

В Україні дедалі суттєвіше видно розшарування не тільки населення за рівнем доходів, а й регіонів, причому зараз головним критерієм економічного стану виступає ціна на споживчі товари. Такий стан засвідчує подальшу недоречність та неможливість ефективного централізованого державного регулювання економічних процесів. У цьому випадку місцеве самоврядування отримує головну роль у стриманні кризових явищ. Для повноцінної реалізації завдань регіонального регулювання необхідним є перерозподіл управлінських функцій між Києвом та регіонами на користь останніх. При чому в цьому випадку йдеться не лише про незалежність використання місцевих бюджетів, а й про податкову політику, індивідуальні методи залучення інвестицій та структуру розподілу виробленої продукції.

Нагадаємо, що сьогодні не існує однозначного визначення терміну „регіон” [1, с. 158]. Найчастіше йдеться про окремо взяту область, хоча доречнішим та більш економічно обґрунтованим є розуміння регіону як спільноти декількох розташованих поруч областей, що створюють єдиний виробничий, соціальний та культурний комплекс.

Сьогодні, як ніколи, слід згадати економічне вчення фізіократів, головною тезою яких було твердження про те, що єдиним виробничим класом є землероби. Решта соціальних спеціалізацій є лише споживачами, які паразитують на виробниках харчової промисловості. Дійсно, чого варті останні досягнення прогресу, якщо нема чого їсти? Однак, на жаль, власники сучасного капіталу є виразниками меркантилістичної теорії, які стверджували, що багатство створюється в сфері торгівлі, причому експорт країни повинен завжди перевищувати обсяг імпорту. Результат цього – потужний сектор посередництва, та скривджений виробничий сектор. Таким чином, ціна товару, що ми купуємо для особистого споживання, визначається не витратами

селянина, який виростив або вигодував наш товар, а рівнем прибутку посередника.

Питання економічної безпеки держави, обов'язковою складовою якої є безпека продовольча (разом з безпеками військовою, екологічною, демографічною, ресурсною, кримінальною, політичною та медичною), виникло з найдавніших часів, хоча у спеціалізованій літературі аналітичний напрямок виокремилось лише на початку 20-го століття в США. Враховуючи останні наукові розробки та реальну ситуацію, дамо визначення словосполученню продовольча безпека регіону зачепивши два аспекти. По-перше, це – спроможність економічної системи регіону внаслідок раціонального використання наявних природних, матеріальних та людських ресурсів задовольнити потреби у споживанні продовольчих товарів наявного населення та населення у перспективі його збільшення, а також забезпечення тваринництва кормами. По-друге, це спроможність до прогнозування та чітко сформована мережа зв'язків і заходів щодо забезпечення регіону харчовими продуктами у випадку виникнення продовольчої кризи.

Необхідність розгляду цієї проблеми зумовлена низкою причин. По-перше, продовольчі продукти є обов'язковою умовою існування людини в тому числі й української. По-друге, життєвий рівень населення більшості регіонів визначається в першу чергу ціною на харчі та комунальні послуги. По-третє, як вже було зазначено, регіони України мають неоднорідний рівень розвитку і ситуація що склалася має тенденцію до самоускладнення. І четверте, доволі проблематично здійснювати управління приватним (недержавним) сектором, який на сьогодні, в принципі є олігополізованим, тобто цінова політика галузі визначається шляхом негласної домовленості, що край негативно відбивається на споживачах.

Обсяги споживання товарів першої необхідності при підвищенні рівня цін зменшуються, але несуттєво. В економічній науці прийнято говорити, що в цьому випадку попит на такі товари є нееластичним. Тобто у випадку існування монопольної влади на ринку регіону можна збільшувати прибутки не

напружуючись, не вкладаючи додаткові кошти, можна навіть знижувати якість товарів.

Спробуємо навести та обґрунтувати головні напрямки, що сприятимуть забезпеченню економічної безпеки регіону.

Перш за все, необхідно звернути увагу на ефективність використання місцевих природних ресурсів. Як добре відомо, останнім часом у сільському господарстві України суттєво зменшено використання добрив та засобів захисту рослин, не деяких територіях про це взагалі давно забули. Рівень капіталізації фермерських, колективних та особистих господарств (особливо останніх) залишається на дуже низькому рівні. Використовується стара або орендована техніка, жива праця використовується майже в усіх виробничих операціях, де це тільки можливо. Безумовно це веде до зниження ефективності сільськогосподарського виробництва. Відсутність особистих можливостей транспортування та реалізації товарів, а також розрахунок на селі результатами виробництва, поступово призводить до вилучення грошей з системи обігу.

На рівні окремих областей можна розробляти систему державних регіональних замовлень. З місцевого бюджету, конкретне сільськогосподарське господарство отримує кредит під чітко визначені проценти, який використовує для підвищення ефективності своєї діяльності. Повернення кредиту відбувається готовою сільськогосподарською продукцією за чіткою ціною визначеною при укладанні кредитного договору. Незважаючи на весь негатив, який несе в собі механізм повернення готівкової позики готовою продукцією, за умов наявності механізму адекватного розподілу такої продукції, недосконалість фінансових балансів буде компенсуватись соціальними та економічними результатами.

Внаслідок зазначених дій частина виготовленої продукції гарантовано залишається в межах області, та, за умови правильного використання позичених коштів, відбувається підвищення ефективності виробництва. За умов вдалої співпраці протягом певного терміну, можливо надавати

середньострокові позики (до 3 років) з метою підвищеної капіталізації рослинництва й тваринництва.

Для досягнення позитивного результату необхідно узгоджувати районні та міські бюджети з бюджетом обласним на рівні погоджувальних рад від різних рівнів влади [2]. Крім того, всі бюджети рекомендовано приймати в однакові проміжки часу, наприклад протягом певного тижня, для координації дій на різних рівнях.

Література:

1. Яковенко Р. В. Регіонально-географічні фактори соціально-економічного впливу на демографічні процеси / Роман Яковенко // Зовнішня торгівля : право та економіка. – К. : Українська академія зовнішньої торгівлі. – 2006. – № 5 (28). – С. 158–162.

2. Яковенко Р. Шляхи регіонального розвитку Кіровоградщини : думка експерта [Електронний ресурс] / Р. Яковенко. – Режим доступу : <http://old.gre4ka.info/statti/37565-shliakhy-rehionalnoho-rozvytku-kirovohradshchyny-dumka-eksperta>. – Назва з титул. екрану.